

El turisme apareix al continent blanc

El somni de viatjar a l'Antàrtida

El Consell Consultiu del Tractat Antàrtic ha de decidir, en la seva reunió de Venècia, la regulació del turisme a l'Antàrtida. Sigui quina sigui la decisió, viatjar al continent glaçat continuarà sent un privilegi de milionaris.

Qui no ha somniat a trepitjar l'Antàrtida en viatge de plaer? La majoria de països membres del Tractat Antàrtic —entre ells l'estat espanyol— creuen que és injust de tancar el continent gelat a la contemplació de la gent i de reservar-lo en exclusiva als grups científics i militars.

Avui per avui, anar a fer turisme a l'Antàrtida no és una utopia, sinó una realitat que ja existeix a molt petita escala i que vol ser regulada per alguns països del Tractat Antàrtic. No obstant això, legislar les activitats turístiques a l'Antàrtida no resulta fàcil, com sigui que hi ha molts interessos enfrontats. L'Antàrtida s'ha convertit en una reserva natural consagrada a la pau i a les activitats científiques. Així ho estableix el denominat Protocol de Madrid. A principi d'octubre del 1991 tots els països membres del Tractat Antàrtic es van comprometre a protegir el medi antàrtic, igual que els ecosistemes dependents i associats. Sens dubte, aquest acord fou una bona notícia per a la salut del planeta Terra. Amb tot el Protocol de Madrid va deixar alguns interrogants oberts per falta d'acord. Entre els conflictes no resolts hi ha la regulació del turisme.

Els viatgers a l'Antàrtida encara són molt pocs, però el creixement aquests darrers anys ha estat espectacular. Els primers turistes van aterrar l'any 1956 a la base militar xilena anomenada Teniente Marsh, a l'illa del Rey Jorge.

Els creuers de luxe començaren una dècada després. La mort de 259 persones en l'accident d'un avió DC-10 de Nova Zelanda, que es va estavellar contra la muntanya Erebus, va dur a la suspensió dels vols comercials al Pol Sud. En canvi, els viatges en creuer ja s'han consolidat. El punt de partença acostuma a ser la població austral xilena de Punta Arenas, on s'ha desenvolupat una indústria al voltant d'aquests viatges. El preu de l'aventura fa posar els cabells drets: cada viatge costa més

o menys unes 100.000 pessetes diàries.

Els científics que treballen al continent antàrtic utilitzen un adjectiu ben clarificador per a descriure el tipus de gent que actualment visita aquest paratge de somni. Els anomenen els "90-60-90". Noranta perquè són persones d'edat avançada. Seixanta perquè els seus comptes corrents acostumen a voltar aquesta quantitat de milions. I noranta perquè el seu pes fa perillar l'estabilitat de les Zodiacs que els porten a terra. Un altre tret significatiu d'aquests creuers de luxe nord-americans és la tripulació, formada sovint per atractives senyorettes i joves musculosos practicants del culturisme.

També hi ha un altra mena de turisme vinculat a les organitzacions ecologistes i no governamentals que busquen gratificacions diferents, com ara visitar zones verges. Aquests joves aventurers són ben rebuts a la majoria de bases científiques, però més que alguns països, especialment els que tenen problemes econòmics, han desenvolupat a les seves bases científiques tota una indústria del *souvenir* antàrtic per aconseguir dòlars dels milionaris nord-americans.

Davant aquesta realitat, una part dels països membres del Tractat Antàrtic defensen una regulació del turisme i uns altres creuen que no cal cap annex específic al Protocol de Madrid, perquè aquest ja deixa les coses prou clares.

Per una banda, els països anglo-saxons s'oposen a delimitar el turisme per raons diverses. En la posició contrària, la d'Austràlia o Nova Zelanda, hi tenen un paper molt important les organitzacions no governamentals que creuen que, si la regulació tirava endavant, tindrien el mateix tracte que els operadors i agències de viatge internacionals.

Una actitud ben diferent mantenen països com França, Itàlia, Xile, Alemanya —que ha modificat la seva posició darrerament— o Espanya. Aquests membres del

tractat Antàrtic es van reunir fa unes setmanes a Xile per elaborar un projecte d'annex sobre turisme, que serà presentat al novembre a Venècia, durant la reunió del Consell Consultiu del Tractat Antàrtic. El document aspira a establir un punt d'equilibri entre les actituds més conservacionistes que s'oposen a tota activitat —com és el cas de Greenpeace—, i els defensors de deixar pista lliure a l'explotació turística del continent gelat.

El text proposa unes zones turístiques concretes a l'Antàrtida, que serien els únics llocs on es podria arribar. Aquestes zones d'interès serien administrades pel Comitè de Protecció del Medi Antàrtic, que tindria la potestat de limitar temporalment les visites. En els nuclis d'interès turístic es podrien crear infraestructures hoteleres però sempre amb l'aprovació del Consell Consultiu del Tractat Antàrtic. Segons aquesta proposta, qualsevol operador turístic tindria dret a organitzar viatges al Pol Sud sempre que complís determinats requisits administratius de control al seu país respectiu. Aquests tràmits volen assegurar la paritat entre tots els possibles operadors: exigència de naus segures i no excessivament contaminants.

La novetat més destacada de la proposta d'annex turístic és la forta assegurança que vol implantar, i que obliga les agències de viatge a cobrir possibles danys ambientals, accidents o eventualitats de tota mena que poguessin esdevenir-se durant els viatges. Evidentment, les primes de les assegurances seran altíssimes.

L'aprovació definitiva de l'annex sobre turisme durant la reunió que farà a Venècia el Consell Consultiu del Tractat Antàrtic no serà gens fàcil. Si finalment triomfen les posicions pro regulació del turisme a l'Antàrtida, s'haurà acabat la inseguretat jurídica actual. Però difícilment canviaran els turistes: arribar al continent gelat continuarà sent un privilegi de milionaris.

Lluís Reales